

Invloed en sturing op het gemeentelijk afvalbeleid van de gemeenten Hillegom en Lisse

Rekenkamercommissie Hillegom, Lisse en Noordwijkhout

drs. A.H.M. van Helden
H. Uffen MSc.



GEMEENTE
HILLEGOM



Aanleiding onderzoek

Afvalbeleid is complex dossier :

- Verschillende stakeholders
- Invloed op milieu, duurzaamheid, werkgelegenheid (denk aan social return) en financiën.
- Invloed op samenleving: leefbaarheid en financieel (afvalstoffenheffing).

Doelstelling onderzoek

- Afvalinzameling en handhaving doeltreffend en doelmatig?
- Opvallende verschillen tussen de twee gemeenten?
- Verschillen in de afvalstoffenheffing verklaarbaar?

Vraagstelling van het onderzoek

1. Gemeentelijke doelstellingen afvalbeleid?
2. Doelstellingen gerealiseerd?
3. Speelt handhaving een rol?
4. Bieden doelstellingen handvatten om beleid mee te sturen?
5. Tussentijds bijsturing c.q. bijstelling van uitvoering en/of doelen? Rol raad?
6. Opgaande lijn in gescheiden inzameling? Verhouding tot landelijke beeld?
7. Invloed hiervan op de afvalstoffenheffing?
 - Meerjarige trendlijn?
 - Heffing in verhouding tot andere gemeenten (onder andere Noordwijkerhout en Teylingen)?
 - Heffing kostendekkend?
 - Welke kosten toegerekend? Met welke grondslag?
8. Verschillen in beleid Hillegom en Lisse? Schaalvoordelen te behalen door meer samenwerking tussen beide?
9. Knoppen voor raden om aan te draaien? Consequenties en aandachtspunten?

Conclusies voor de gemeente Hillegom (I)

- De gemeente Hillegom kent een eigen afvalbeleidsplan.
- Alleen inzicht van de resultaten voor de doelstelling van afvalscheiding
- De doelstelling die gold tot in 2011, is in 2012 alleen gehaald voor het onderdeel GFT-afval

Afvalstroom	(landelijke) doelstelling	'score' gemeente 2011	'score' gemeente 2012
GFT-afval	55%	57%	60%
Papier en karton	85%	68%	72%
Glas	90%	80%	75%
Kunststof verpakingsafval	42%	26%	32%
Textiel	50%	26%	28%
Restafval (scheiding aan de bron)	57% (2012) / 65% (2015)	51% (inclusief nascheiding 59%)	53% (inclusief nascheiding 60%)

- Handhaving op het afvalbeleid speelt een beperkte rol bij de gemeente Hillegom. Er is wel een handhavingsprogramma aanwezig, maar hierin is geen tijd en capaciteit geraamd voor afval.

Conclusies voor de gemeente Hillegom (II)

- Huidige afvalbeleidsplan is geëvalueerd -> “Op weg naar 65%”. Maatregelen in “Op weg naar 65%” lijken niet afdoende. Trendbreuk noodzakelijk.
- Op het scheiden van afval scoort Hillegom hoger dan het landelijk gemiddelde (behalve papier) en onder het gemiddelde ten opzichte van de buurgemeenten.

Kilo's per inwoner Gemeente	GFT		Papier		Glas		Kunststof		Textiel	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Hillegom	84	85	55	57	25	24	7,7	8,0	3,5	4,6
Teylingen	87	88	67	64	23	32	8,2	8,0	5,0	4,5
Noordwijkerhout	114	102	57	57	28	27	8,1	8,9	5,3	4,4
Lisse	87	87	66	61	27	27	8,1	10,2	4,6	5,2
Landelijk gemiddelde realisatie	78	78	63	59	21	21	5,9	6,5	3,9	3,9

- De afvalbeheerkosten van de gemeenten Hillegom en Lisse zijn in 2012 respectievelijk € 14,60 per inwoner en € 12,57 per inwoner hoger dan het landelijk gemiddelde.

Conclusies voor de gemeente Hillegom (III)

- De afvalstoffenheffing van Hillegom is nog niet technisch adequaat.
- Niet alle kosten worden toegerekend (niet bedrijfseconomisch adequaat).
- Verschillen tussen Hillegom en Lisse op drie punten:
 - wel een beleidsplan versus geen beleidsplan;
 - andere invulling van het beleid om de 65% gescheiden afval te behalen en betrokkenheid van de raad;
 - andere rolname ten opzichte van Meerlanden.
- Samenwerking tussen Hillegom en Lisse is mogelijk, maar zal zonder gemeenschappelijke beleidskeuzes niet direct leiden tot voordelen.
- Bij beide gemeenteraden is afvalstoffenheffing een politiek issue maar afvalbeleid in mindere mate. Afvalstoffenheffing wel resultante van keuzes in beleid.

- *Afvalbeleid Hillegom nog niet doeltreffend en doelmatigheid kan worden verbeterd.*

Aanbevelingen

1. Versterk het sturingsinstrumentarium
2. Versterk de rol van de raad in het keuzeproces van sturen en bijsturen
3. Kies voor het betrekken van de burgers bij het ontwikkelen van verdergaande maatregelen op het gebied van afvalscheiding
4. Kijk kritisch naar de rol van handhaving binnen het afvalbeleid
5. Wees kritisch op de positionering en aansturing van Meerlanden en begin met het transparant maken van de werking van het contract waar het gaat om de prikkels tot en de financiële effecten van verhoging van scheiding
6. Streef naar kostendekkende tarieven en lage kosten
7. Prioriteer